

Przedmiotowe Zasady Oceniania z języka polskiego dla klas Szkoły Podstawowej im. plk. Mariana Sołtysiaka „Barabasha” w Daleszycach

Celem przedmiotowego systemu oceniania jest jasne określenie zasad, którymi nauczyciel będzie się kierował przy wystawianiu ocen z języka polskiego.

Założenia ogólne:

1. dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia; obszary dostosowania obejmują:

- ❖ warunki procesu edukacyjnego – zasady, metody, formy, środki dydaktyczne;
- ❖ zewnętrzną organizację nauczania (np. posadzenie ucznia niedowidzącego w pierwszej ławce);
- ❖ warunki sprawdzania poziomu wiedzy i umiejętności (metody i formy sprawdzania, kryteria oceniania);

1. Dostosowanie wymagań do:

❖ indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych ucznia:

- zmniejszanie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań;
- dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczanie czasu na ich opanowanie i odpytywanie;
- wydłużanie czasu na odpowiedź, przeczytanie lektury;
- wprowadzanie dodatkowych środków dydaktycznych np. ilustracje;
- odwoływanie się do znanych sytuacji z życia codziennego;
- formułowanie pytań w formie zdań o prostej konstrukcji powołujących się na ilustrujące przykłady;
- częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień;
- zajęcia w ramach zespołu dydaktyczno-wyrównawczego, gdzie należy oprócz wyjaśniania bieżących zagadnień programowych usprawniać funkcje poznawcze (procesy intelektualne i percepcyjne); zajęcia dodatkowe są niezbędne, bowiem dziecko z inteligencją niższą niż przeciętna w stanie opanować tych umiejętności tylko dzięki pracy na lekcji i samodzielnej nauce własnej w domu;
- należy zezwolić na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach;
- dyktanda przeprowadzać indywidualnie w wolniejszym tempie;
- potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń na opanowanie materiału.

❖ specyficznych trudności w uczeniu się – dysleksja, dysgrafia, dysortografia:

- nie wymagane będzie, by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst, wskazywane będą wybrane fragmenty dłuższych tekstów do opracowania w domu i na nich będzie sprawdzana technika czytania;
- więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w miarę potrzeby pomagać w ich odczytaniu;
- sprawdziany i kartkówki będą przygotowywane w formie testów;
- czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań rozłożone zostanie w czasie;
- uwzględnione zostaną trudności w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem, zalecane jest przeczytanie tekstu wcześniej w domu;
- częściej sprawdzane będą zeszyty szkolne ucznia, ustalony zostanie sposób poprawy błędów, oceniane będą: poprawność i sposób wykonania prac;
- uczniowi zostanie dany czas na przygotowanie się do pisania dyktanda poprzez podanie mu trudniejszych wyrazów, a nawet wybranych zdań, które wystąpią w dyktandzie; mogą to być też teksty z lukami lub pisanie z pamięci;
- błędy nie będą omawiane wobec całej klasy;
- w przypadku trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych należy uczyć tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie); - zostaną podane jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wywodu, treść, styl, kompozycja itd.);
- przypadku trudności z odczytaniem pracy uczeń będzie odpytywany ustnie;
- do błędów ortograficznych w pracach uczniów ze specjalnymi trudnościami w uczeniu się zalicza się:
 - u – ó, ż – rz, h – ch, - łamanie zasady pisania wielką literą na początku zdania.

❖ indywidualizacja pracy z uczniem zdolnym:

- indywidualne lub grupowe przygotowanie uczniów do konkursów polonistycznych;
- wprowadzanie dodatkowych zadań na sprawdzianach, testach;

- zadawanie dodatkowych prac z języka polskiego (referatów, wypracowań o tematyce lub/i problematyce wykraczającej poza program nauczania danej klasy);
- wprowadzenie testów wiedzy i umiejętności (obejmujących także zadania rozbudowane, wieloczynnościowe zadania otwarte, jakimi są wypracowania uczniowskie na wskazany temat w podanej formie wypowiedzi);
- zachęcanie i motywowanie do poszukiwania informacji w różnych źródłach, ich selekcji pod kątem wiarygodności lub przydatności do wykonania zadania, porządkowania i przetwarzania informacji, wykorzystywania posiadanej wiedzy z różnych;
- wykorzystywanie różnorodnych metod aktywizujących uczniów, które obligują ich do zgłaszania pomysłów, rozwiązywania problemów, przewodzenia grupie.

2. Sposoby indywidualizowania pracy z uczniem:

- ❖ stosowanie materiałów odwołujących się do wielu zmysłów w celu zmniejszenia uzależnienia się ucznia od jednej formy podawczej (np. tekstu pisanego);
- ❖ dostosowanie sposobu wykonania zadania (uczniowi zdolnemu zapewnić różne i liczne środki dydaktyczne, uczniowi mniej zdolnemu ograniczyć ilość środków dydaktycznych, by nie rozpraszać jego uwagi);
- ❖ zadawanie prac opartych na zainteresowaniach ucznia;
- ❖ dostosowanie czasu pracy – skrócenie dla ucznia zdolnego, wydłużenie dla ucznia mniej zdolnego;
- ❖ dostosowanie metod pracy do możliwości i predyspozycji ucznia;
- ❖ dostosowanie treści merytorycznych do możliwości i predyspozycji ucznia;
- ❖ wyszukiwanie w procesie uczenia się ucznia mocnych stron i opieranie nauki na tych umiejętnościach;
- ❖ upewnianie się, że zadania mają wyraźną strukturę, są dobrze określone i mieszczą się w granicach możliwości ucznia;
- ❖ upewnianie ucznia, że w razie potrzeby otrzyma pomoc;
- ❖ umożliwianie uczniowi możliwości poprawiania ocen;
- ❖ chwalenie za najmniejszy postęp w nauce;
- ❖ stosowanie zadań ze stopniującym poziomem trudności;
- ❖ wypowiadanie instrukcji prostych, w razie konieczności dzielenie ich na części;
- ❖ dopilnowanie, by uczeń powtórzył udzielone polecenie;
- ❖ przedstawienie wzoru wykonania ćwiczenia;
- ❖ określanie limitu czasu na daną pracę – raczej dłuższy;
- ❖ przeformowanie polecenia, jeśli uczeń go nie rozumie.

3. Inne ważne informacje:

1. Kryteria oceniania:

Lp.	% uzyskanych punktów	ocena
1.	0% - 30%	niedostateczny
2.	31% - 50%	dopuszczający
3.	51% - 70%	dostateczny
4.	71% - 90%	dobry
5.	91% - 96%	bardzo dobry
6.	97% - 100%	celujący

2. Sprawdzian obejmujący materiał z całego półrocza zostanie zapowiedziany z dwutygodniowym wyprzedzeniem, sprawdziany obejmujące jeden dział - z tygodniowym; kartkówki z ostatnich trzech tematów nie muszą być zapowiadane.

3. Prace klasowe są obowiązkowe. Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może napisać ich z całą klasą, powinien zaliczyć je w terminie jednego tygodnia od daty pisania sprawdzianu lub w przypadku nieobecności z powodu choroby - w terminie dwóch tygodni od powrotu do szkoły. Niewywiązanie się z powyższego ustalenia równoznaczne jest z otrzymaniem oceny niedostatecznej ze sprawdzianu.

4. W półroczu może być co najmniej jeden sprawdzian obejmujący materiał z całego półrocza, nie więcej niż cztery sprawdziany obejmujące jeden dział (kulturowo – literacki, językowy), dyktando oraz w celach kontrolnych dowolna ilość kartkówek, które mogą być traktowane jako odpowiedź.

5. Każdy uczeń jest zobowiązany do oddawania w terminie pisemnych dłuższych prac domowych do sprawdzenia. Nieoddanie pracy w wyznaczonym terminie równoznaczne jest z otrzymaniem z tej pracy oceny niedostatecznej. Pisemne prace domowe („wypracowania”) uczniowie mogą wykonywać na kartkach formatu A4, opatrzonych imieniem i nazwiskiem. 6. Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie dostarczył dłuższej pracy domowej, powinien to uczynić w terminie nie dłuższym niż dwutygodniowy od powrotu do szkoły po uzgodnieniu z nauczycielem. W sytuacjach szczególnych (np. długa nieobecność) termin może być dłuższy – warunki należy uzgodnić z nauczycielem. Uczeń, który nie dostarczy pracy domowej, otrzymuje ocenę niedostateczną.

7. Braki w zeszytcie (zapisy z lekcji, prace domowe) uczeń powinien uzupełnić w następujących terminach: maksymalnie w ciągu dwóch tygodni w przypadku choroby, w ciągu 2 dni w innych przypadkach.

8. W przypadku stwierdzenia przez nauczyciela niesamodzielnej pracy w czasie trwania sprawdzianu, kartkówki uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną. Uczeń zobowiązany jest do napisania pracy w drugim terminie.

9. Trzy braki pracy domowej (ćwiczenia, krótkie notatki, tabelki) równają się ocenie niedostatecznej.

10. Kartkówki są niezapowiedziane, obejmują trzy ostatnie tematy (nie lekcje).

11. Błędy ortograficzne w sprawdzianach z gramatyki, wypracowaniach oraz sprawdzianach krótkich mogą spowodować obniżenie końcowej oceny.

12. Uczeń zawsze jest przygotowany z trzech ostatnich tematów (ustalenie nie obejmuje lekcji powtórzeniowych).

13. Uczeń może być w półroczu maksymalnie trzy razy nieprzygotowany (bez podania powodu) do lekcji. Nie można zgłosić braku pracy domowej jako nieprzygotowania do lekcji, (np.: prezentacji, wypracowania, referatu, projektu, znajomości tekstu kultury), jeśli była ona zapowiedziana z kilkudniowym/kilkutygodniowym wyprzedzeniem. Nieprzygotowanie uczeń zgłasza na początku zajęć lekcyjnych, zapisując na kartce swój numer z dziennika; nieprzygotowanie do zajęć obejmuje brak zeszytu przedmiotowego, zeszytu ćwiczeń i podręcznika, pracy domowej i nieopanowanie wiedzy z zakresu trzech ostatnich jednostek lekcyjnych. Uczeń ma prawo do zgłoszenia nieprzygotowania po chorobie trwającej co najmniej jeden tydzień i po nieobecności usprawiedliwionej; może on zgłosić nieprzygotowanie do zajęć przez trzy dni od powrotu do szkoły (nieprzygotowanie dotyczy może wyłącznie treści realizowanych w czasie jego nieobecności w szkole).

14. Uczeń jest zobowiązany do noszenia podręcznika oraz zeszytu przedmiotowego na każdą lekcję. Wskazane jest także posiadanie tekstu lektury w czasie jej omawiania.

15. Jeżeli uczeń otrzyma ze sprawdzianu niesatysfakcjonującą ocenę, to termin i formę ewentualnej poprawy uzgadnia z nauczycielem uczącym. Przy wystawianiu oceny śródrocznej/rocznej brane są pod uwagę obie oceny.

16. Poprawa może odbywać się na lekcji (jeśli istnieje taka możliwość) lub w czasie zajęć dodatkowych.

17. Uczniowie zapoznają się z poprawionymi pracami pisemnymi w szkole po rozdaniu ich przez nauczyciela; rodzice uczniów mają wgląd do poprawionych prac pisemnych swoich dzieci w szkole po ustaleniu terminu z nauczycielem. Wyjaśnienia i uzasadnienia wystawionych ocen oraz omówienie postępów w nauce i zachowaniu nauczyciel przekazuje rodzicom w czasie wywiadówek, podczas indywidualnych rozmów z rodzicami, konsultacji ustalonych drogą telefoniczną lub za pośrednictwem wychowawcy.

18. Uczeń w ciągu jednego półrocza otrzymuje co najmniej 10 ocen.

19. Ocenę celującą (6) otrzymuje uczeń, który spełnił wymagania edukacyjne w przedziale 97-100 % w zakresie kształcenia kulturowo-literackiego oraz językowego. Może mieć nie więcej niż jedną ocenę niedostateczną (nie dotyczy to pisemnych sprawdzianów i lektur). Laureaci, finaliści konkursu języka polskiego o zasięgu wojewódzkim otrzymują celującą ocenę roczną.

20. Nauczyciel informuje uczniów o przewidywanych dla nich ocenach na dwa tygodnie przed posiedzeniem rocznej klasyfikacyjnej rady nauczycieli. Uczeń ma prawo wystąpić z prośbą o poprawę oceny rocznej na wyższą niż przewidywana. Uczeń może ubiegać się o otrzymanie oceny o jeden stopień wyższej niż przewidywana, jeżeli wszystkie nieobecności na danych zajęciach zostały przez niego usprawiedliwione; uczestniczył we wszystkich sprawdzianach (a w razie nieobecności zaliczył je w wyznaczonych przez nauczyciela terminach); uzyskane przez ucznia oceny cząstkowe wskazują na możliwość opanowania materiału na wyższą ocenę, a ponadto wykazał się systematyczną dodatkową pracą w całym półroczu (aktywność na lekcjach, zadania dodatkowe, udział w konkursach, itp.). Jeżeli

uczeń spełnia wymienione warunki, pisze test sprawdzający wiedzę z całego roku w terminie uzgodnionym z nauczycielem. Sprawdzian obejmuje materiał dotyczący wymagań programowych na daną ocenę. Podwyższenie oceny może nastąpić o jeden stopień w stosunku do przewidywanej oceny, jeśli uczeń wykaże się stuprocentową wiedzą wymaganą na ocenę, o którą się ubiega.

21. Ocena śródroczna jest średnią ważoną ocen bieżących uzyskanych przez ucznia w pierwszym półroczu. Ocena roczna jest średnią ważoną ocen bieżących uzyskanych przez ucznia w pierwszym i drugim półroczu.

22. Uczniowie zostają zapoznani z wymaganiami edukacyjnymi na poszczególne oceny oraz PZO podczas pierwszych zajęć lekcyjnych w każdym roku szkolnym. W przypadku nieobecności uczeń jest zobowiązany do zapoznania się z treścią PZO za pośrednictwem strony internetowej szkoły, na której jest udostępniony.

23. Rodzice uczniów zostają zapoznani z wymaganiami edukacyjnymi na poszczególne oceny oraz PZO poprzez stronę internetową szkoły, na której znajduje się dokument. Istnieje także możliwość zapoznania się z dokumentem w czasie zebrania informacyjnego ogółu rodziców, bądź indywidualnych konsultacji z nauczycielem.

24. Po otrzymaniu oceny uczniowi są udzielane wskazówki do samodzielnego planowania własnego rozwoju. Uczeń dowiaduje się, w jaki sposób może poprawić otrzymaną ocenę, jakie umiejętności winien jeszcze ćwiczyć, z jakich form pomocy może skorzystać (indywidualna pomoc nauczyciela, pomoc koleżeńska, udział w zajęciach dodatkowych, indywidualna praca w domu, praca w domu we współpracy z rodzicami, itp.), w jaki sposób uczyć się języka polskiego (systematyczna praca, rozwiązywanie zadań już rozwiązanych, przygotowywanie notatek, planowanie pracy, wyznaczanie sobie celów do realizacji, wykonywanie zadań na miarę możliwości i stopniowe podnoszenie poprzeczki, utrwalanie podstawowych wiadomości, wykorzystywanie dostępnych testów, gier i rebusów oferowanych przez wydawnictwo na stronie internetowej, itp.)

25. Uczniowie są motywowani do dalszych postępów w nauce poprzez: udzielanie pochwał na forum klasy; wzmacnianie poczucia wartości; podawanie przykładów autorytetów; wskazywanie praktycznego wykorzystania zdobytej wiedzy; wzbudzanie ciekawości poznawczej; zachęcanie do aktywnego udziału w zajęciach; zachęcanie do udziału w konkursach, zachęcanie do wyrażania własnych sposobów rozwiązań zadań, pomysłów; przypominanie, że niepowodzenia i błędy to normalny etap na drodze do doskonalenia się; udzielanie pomocy w pokonywaniu pojawiających się trudności; organizowanie kół zainteresowań; itd.)

26. Oceny klasyfikacyjne śródroczne i roczne ustala się w stopniach pełnych w skali 1 - 6. Oceny te wystawiane są na podstawie ocen bieżących. Oceny bieżące mają różną wagę: wypracowanie klasowe – 5; sprawdziany godzinne – 5; próbne egzaminy gimnazjalne – 5; wypracowanie domowe – 5; testy literackie i gramatyczne – 5; niezapowiedziane kartkówki – 4; kartkówki zapowiedziane wcześniej – 4; odpowiedź ustna – 4; projekty – 3; aktywność – 3; dyktando – 3; recytacja – 2; krótkie prace domowe – 2; samodzielna praca na lekcji – 2; prace plastyczno – literackie – 1; inna aktywność uczniowska – 1.

27. Za pracę na lekcji uczeń otrzymuje plusy (+). Za każde 5 zgromadzonych(+) uczeń otrzymuje ocenę celującą. Za brak przygotowania się do zajęć, brak aktywnej pracy w czasie lekcji, udzielenie błędnej odpowiedzi uczeń otrzymuje minus (-). Ilość minusów w rozliczeniu końcowym pomniejsza liczbę plusów. Za 5 zgromadzonych (-) uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

28. Ocena śródroczna jest średnią ważoną ocen bieżących. Ocena roczna jest średnią ważoną ocen bieżących w drugim półroczu, przy uwzględnieniu oceny śródrocznej. Nauczyciel, wystawiając uczniowi bieżącą ocenę, przekazuje mu w sposób przejrzysty informację na temat tego, które z umiejętności zostały przez ucznia opanowane, a które należy w dalszym ciągu ćwiczyć. Nauczyciel wskazuje również na sposoby i możliwości poprawy oceny przez ucznia.

29. Nauczyciel informuje uczniów i rodziców/opiekunów uczniów o zagrożeniu oceną niedostateczną na dwa tygodnie przed posiedzeniem klasyfikacyjnej rady nauczycieli (rocznym).

30. Jeżeli uczeń na I półroczu otrzymał ocenę niedostateczną lub nie będzie klasyfikowany, ustala z nauczycielem termin zaliczenia wskazanego przez polonistę materiału (do 31 marca). W przypadku niezaliczenia przez ucznia zagadnień lub niezgłoszenia się w wyznaczonym terminie, traci on możliwość poprawy oceny. W przypadku niezaliczenia zrealizowanego materiału w pierwszym półroczu, uczeń nie może otrzymać pozytywnej oceny rocznej.

31. Uczeń, który otrzyma niedostateczną śródroczną ocenę klasyfikacyjną lub nie będzie klasyfikowany, ma prawo do zgłoszenia chęci uczestnictwa w zajęciach organizowanych lub zorganizowanych przez nauczyciela prowadzącego w celu uzupełnienia braków edukacyjnych.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY 5

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób
- reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą)
- rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny
- wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym niedługim tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej
- rozumie ogólny sens słuchanych utworów

CZYTANIE

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny
- wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich akapitach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost
- rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- rozumie ogólny sens czytanych utworów
- stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- mówi o swoich reakcjach czytelniczych
- dostrzega zabiegi stylistyczne w utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce, z pomocą nauczyciela wskazuje epitet, porównanie, przenośnię, rymy
- wie, co tworzy rytm
- wskazuje wers, strofę, refren
- odróżnia fikcję od rzeczywistości
- odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych
- określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
- rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator)
- zna cechy baśni i legendy
- wyodrębnia komiks, film i spektakl spośród innych przekazów i tekstów kultury

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem
- formułuje pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym
- wypowiada komunikaty zawierające proste informacje
- wyraża wprost swoje intencje
- odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie,
- stosuje zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem
- mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu
- za pomocą kilku zdań opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę
- za pomocą kilku prostych zdań opisuje obraz, ilustrację, plakat
- stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym
- wygłasza tekst utworu z pamięci

PISANIE

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu
- zna podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó – u, rz – ż, ch – h
- dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu
- uzupełnia prosty schemat, tabelę
- zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego, dialogu, ramowego planu wypowiedzi i z pomocą nauczyciela zapisuje list, dialog, układu plan ramowy wypowiedzi,
- zapisuje kilkuzdaniowe opowiadanie odtwórcze
- za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia
- za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis obrazu, ilustracji, plakatu
- stara się o estetykę zapisu wypowiedzi

III. Kształcenie językowe

Stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (np. dobiera wyrazy bliskoznaczne oraz wyrazy pokrewne w rodzinę wyrazów)
- składni (konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze, złożone i równoważnik zdania, wskazuje orzeczenie w zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające)
- fleksji (wskazuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu, przy pomocy nauczyciela określa formę odmiennej części mowy, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennej)
- fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby)

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada
- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi
- powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszaną wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszaną historii
- rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów

CZYTANIE

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi
- określa temat i główną myśl tekstu
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych
- wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu
- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami
- poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- nazywa swoje reakcje czytelnicze
- nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnia, rym), rozumie funkcję obrazowania poetyckiego w liryce
- dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe
- odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze
- określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
- wskazuje cechy baśni i legendy w utworze
- rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotka, rym, refren
- zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, próba
- przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym)
- odczytuje morał baśni

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej
- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące
- formułuje pytania otwarte
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych
- wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą
- stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem
- wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym
- składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry
- wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne
- opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni
- dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne
- recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens
- stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych
- posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)

PISANIE

- stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji
- odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą
- dzieli wyrazy na głoski i litery, rozróżnia funkcję zmiękczącą i sylabotwórczą *i* w typowych przykładach
- konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym
- używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych
- w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące
- zapisuje pytania otwarte
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych
- samodzielnie zapisuje dialog
- dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne
- tworzy ramowy plan wypowiedzi
- układa opowiadanie odtwórcze
- redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu
- zapisuje prostą instrukcję, np. przepis kulinarny, zasady gry
- tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia, obrazu,
- ilustracji, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni
- w liście prywatnym, dialogu, zaproszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny

III. Kształcenie językowe

- Stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonej treści, tworzy rodzinę wyrazów)
 - * składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzi: oznajmujących,

- rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych)
- * fleksji (określa formę gramatyczną czasowników, rzeczowników, przymiotników; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenie złożone; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym)
- * fonetyki (wykorzystuje umiejętność dzielenia wyrazów na sylaby przy przenoszeniu wyrazów do następnej linii)
- stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów
- odróżnia informacje ważne od mniej ważnych
- na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: rysuje plan, ilustracje do tekstu, formułuje pytania
- właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu
- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich

CZYTANIE

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio
- rozumie funkcję akapitu
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych
- wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach
- rozumie funkcje części składowych wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie
- głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera informacje niewyrażone wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- uzasadnia swoje reakcje czytelnicze
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
- identyfikuje baśń i legendę
- rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu
- rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście

- objaśnia znaczenia porównań i przenośni w tekście
- wyodrębnia elementy dzieła filmowego, odróżnia film animowany i aktorski
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość
- odczytuje przesłanie utworu

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- przedstawia własne zdanie w rozmowie
- świadomie dobiera intonację zdaniową
- udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi
- uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami
- łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu
- wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń
- stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika
- gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw
- wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć
- objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów
- odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów
- wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu
- stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi

PISANIE

- stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów)
- w kilkuzdaniowych wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji
- w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika
- w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne
- w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw
- układa życzenia, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie
- stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi
- pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń
- zapisuje dialog w opowiadaniu
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć
- dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia

III. Kształcenie językowe

- Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi)
 - * składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji)
 - * fleksji (używa odmiennej części mowy w poprawnych formach)
 - * fonetyki (stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby w poprawnym ich zapisie)

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi
- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich
- wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu
- nazywa intencje nadawcy komunikatu

CZYTANIE

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych
- odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce
- wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach
- ma świadomość konstrukcji wypowiedzi i rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie
- głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopismach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami

ALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami
- objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim
- wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu

- objaśnia funkcję epitetów, porównań i przenośni w tekście
- wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych
- rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym
- w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką
- poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła
- interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania
- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu
- wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi
- dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka

PISANIE

- komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów
 - uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury
 - udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym
 - w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką
 - komponuje i przekształca plan wypowiedzi
 - pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, baśń
 - w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła
- dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu

III. Kształcenie językowe

- Sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * słownictwa (dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej)
 - * składni (tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzi złożonych)
 - * fleksji (w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, w tym poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym)
 - * fonetyki (biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów)

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

odczytuje i wyjaśnia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich

CZYTANIE

- czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur
- wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach w tworzeniu własnych wypowiedzi
- odczytuje głośno utwory poetyckie i prozatorskie i je interpretuje

DOCIERANIE DO INFORMACJI- SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera i wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich
- wskazuje elementy baśni i legendy w innych tekstach kultury
- dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam
- odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania
- podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie czwartej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur
- interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych

PISANIE

- tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych
- wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną,
- fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi

III. Kształcenie językowe

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki

32. SPRAWY NIEUREGULOWANE W PZO REGULUJE WZO.

